

Далибор ЈОВАНОВСКИ

УДК: 352.071.5(497.7)

ПРИЈАТЕЛСКИ ПРЕГОВОРИ БЕЗ ДОГОВОР-СРПСКО-ГРЧКИ ОБИД ЗА ПОДЕЛБА НА МАКЕДОНИЈА НА ИНТЕРЕСНИ СФЕРИ ВО 1892/1893 г.

Крајќика содржина

Целта на овој труд е да се покаже обидот на две балкански држави Кралството Србија и Кралството Грција да постигнат договор за поделба на Македонија на интересни сфери во 1892 и 1893 г. Тоа на некој начин било и продолжување на преговорите помеѓу дипломатските претставници на Грција и Србија во Цариград. Тие стигнале до ниво во кое повеќе не можеле сами да решаваат. За понатамошните решенија согласност требале да постигнат властите во Белград и Атина. За ова цел српската влада во грчката претстојница го испратила Владан Ѓорѓевиќ. Неговата мисија се покажала како неуспешна. Иако двете држави, наводно, немале поголеми недоразбирања околу Македонија, самиот факт ипшо не бил постигнат никаков договор иокажува дека двете страни, ако немале поголеми недоразбирања иогаи имале различни погледи на работите околу Македонија.

Клучни зборови: ГРЦИЈА, СРБИЈА, ЃОРЃЕВИЌ, МАКЕДОНИЈА, ДРАГУМИС.

Во септември 1891 г. за српски пратеник во Атина бил назначен Владан Ѓорѓевиќ. Неговото назначување ќе предизвика интерес кај странските дипломати во Белград, посебно кај британскиот амбасадор, Сент Џон. Тој дури назначувањето на Ѓорѓевиќ го поврзува со неодамнешната посета на Трикупис на српската престолнина¹. Меѓутоа, претпоставката на британскиот дипломат не била точна. Имено, целта на белградската влада, со назначувањето на Ѓорѓевиќ за српски пратеник во Атина, била продолжување на прекинатиот дијалог на српскиот пратеник во Цариград, Новаковиќ, со неговиот грчки

¹ Државе Архив на Република Македонија (ДАРМ), микрофилм(м)-165, St. John-Salisbury, Belgrade, 27 september 1891, FO 105/90.

колега Маврокордатос околу Македонија, кои се воделе во претходниот период. Двајцата дипломати стигнале до точката од каде секое понатамошно решение можеле да го донесат владите во Атина и Белград. Токму затоа српската влада сакала да има свој дипломатски претставник во Грција.

Новонаименуваниот српски дипломатски претставник во грчката престолнина, Ѓорѓевиќ на почетокот на октомври пристигнал во Атина и веднаш ги остварил првите контакти со грчките политичари, нормално за почеток, првенствено со оние од владата. Тој се сретнал со грчкиот премиер Делијанис, кој во разговорот со српскиот дипломат не ги криел своите симпатии кон Србија². Тоа било далеку од вистината. Наместо да го оцениме однесувањето на Делијанис како израз на хипокризија, ќе констатираме непостоење на симпатии за Србите во делувањето на грчките конзули во Македонија. Сепак не треба да се изгуби предвид дека тоа било нормално во односите помеѓу две држави, кои навидум немале поголеми недоразбирања. Тоа му било добро познато на Ѓорѓевиќ. Истото го знаеле и српските конзули на теренот. За тоа сведочи и следниов пример. Во времето кога во Атина пристигнал новиот српски пратеник, во Скопје дошол новиот грчки конзул, Пападопулос, кој го заменил Струнарис³, познат по своето противење на српските аспирации во Скопје. Многу брзо по своето пристигнување, Пападопулос се сретнал со својот српски колега, Кариќ, кој од своја страна не ја криел разочараноста од однесувањето на претходниот грчки конзул. Новонаименуваниот грчки конзул се согласил со Кариќ, нагласувајќи ја самоволноста на Струнарис, кој наводно работел спротивно на владините инструкции и погрешно ги толкувал министерските наредби. Во својот извештај до Белград по повод овие ставови на Пападопулос, Кариќ го искажал своето неверување во истите⁴. Многу брзо овој негов сомнеж ќе биде потврден.

Да се навратиме на тоа што се случувало во грчкиот главен град. Тогашниот премиер Делијанис бил познат по неприфаќањето на поблиска соработка со било која балканска земја во однос на остварувањето на грчките аспирации. Тој сепак еден месец по пристигнувањето на Ѓорѓевиќ во грчката престолнина го пратил искусниот дипломат Метаксас во Белград како нов претставник на грчкото кралство⁵ во српската престолнина. Може многу да се нагаѓа за

² Граѓа за историјата на македонскиот народ од Архивот на Србија, т. V, кн. 2, Белград, 1986, док. 211, Атина, 8 октомври 1891, с. 439

³ Граѓа за ..., т. V, кн. 2, док. 219, Скопје, 17 октомври 1891, с. 455.

⁴ Исто, с. 456.

овој потег на грчкиот премиер, но најверојатно тој сакал да има информации од прва рака од српската престолнина, како што имала и српската влада од Атина после доаѓањето на Ѓорѓевиќ.

Во меѓувреме српскиот пратеник во Атина ги продолжил контактите со грчките политичари. Тој остварил средба со лидерот на опозицијата, Трикупис. Средбата не била остварена само од куртоазија, туку и заради се поочигледната можност да дојде до промена на владата во Атина. Позната била наклонетоста на Трикупис, во овој период, за соработка со другите балкански народи во насока на остварување на грчките аспирации, доколку истата не е штетна по интересите на елинизмот. Неодминливо прашање во разговорите помеѓу Трикупис и Ѓорѓевиќ била и можноста за завршување на преговорите кои биле започнати помеѓу пратениците на двете држави во Цариград⁶. Оптимизмот бил присутен и кај Трикупис и кај српскиот пратеник. Имено, двајцата соговорници го искажале своето уверување во можноста за брзо завршување на разговорите и постигнување на договор. Спротивното би било изненадување, иако преговорите, кога се одвивале, оделе многу тешко. Може да се забележи од средбата на двајцата соговорници дека било многу едноставно да се искажуваат желби за постигнување на договор за поделба на Македонија на интересни сфери, но и да се постави прашањето зошто до таков договор во претходниот период не било дојдено?

Српскиот пратеник во Атина не бил секогаш заинтересиран, само за мислењата на политичарите. Во крајна линија и целта на еден дипломатски претставник не би требало да биде само мислењето на политичарите, туку и на пошироката јавност, интелектуалците, весниците и др. Така, интересот на Ѓорѓевиќ го привлечла и една статија објавена во атинскиот весник „Етници“, во која Трикупис бил советуван наместо да оди во Белград и Софија, да ги подобри односите со австрискиот и рускиот амбасадор во земјата. Според авторот на текстот сите држави во регионот зависат од големите сили и нема целесходност од било каква балканска федерација⁷. Во однос на Македонија, а тоа го интересирало српскиот дипломат, авторот на статијата ја повторува грчката теорија за трите зони во оваа област од која за првата се наведува дека била српска, зошто населението говорело јазик сличен на српскиот, но за разлика од претходно искажаните ставови за спорноста на средната зона, во „Етници“ се наведува по-

⁶ Dimitrije Djordjevic, La societe „L'Aliance des peuples des Balkans“ en Serbie en 1890-1891, *Balkan Studies*, 4/2, Thessaloniki, 1963, p. 146.

⁷ В. Ѓорѓевиќ, Србија и Грчка 1891-1893, Београд, 1923, с. 82.

⁷ Граѓа за..., т. V, кн. 2, док. 230, Атина, 5 ноември 1891, с. 480.

волноста за грчката работа во таа зона, бидејќи српско-бугарскиот судир истата ја овозможувал. Овој став, изнесен во еден грчки пишан медиум, најверојатно му помогнало на Ѓорѓевиќ да размисли за тоа како требал да преговара во Атина.

Истовремено и атинската влада се подготвувала за преговорите. Додека Ѓорѓевиќ ги испитувал можностите за продолжување на грчко-српскиот дијалог во Атина, грчката влада постојано добивала информации од својот претставник во Белград за српските аспирации во Македонија. Така во еден извештај на Метаксас до министерството за надворешни работи е направена една анализа на српските аспирации врз основа на научните прилози на некои српски интелектуалци⁸. Карактеристичен е деталниот опис на ставовите на српските интелектуалци, посебно кога биле во прашање територијалниот обем на аспирациите, особено на оние до реката Бистрица, нивната историска поткрепа и бројноста на населението, кое е означено. Метаксас не пропуштил да напомене кога започнува да се користи терминот Стара Србија и од која причина. Поимот Стара Србија, нагласува Метаксас во својот извештај, започнал да се користи по формирањето на автономното српско кнежество и ги означувал териториите на старото српско кралство кои останале под османлиска власт. Со други зборови овој поим можел да опфаќа области во Македонија кон кои Грција имала аспирации. Атина тоа го знаела од порано, но во моменти кога во грчката престолнина имало српски пратеник дојден со цел да ги продолжи преговорите со Србија околу одредувањето на граничната линија на интересните сфери, добре дојдени биле сите информации и анализи со цел подобро да се процени потребата од продолжување на преговорите или пак да се заземе подобра позиција доколку истите продолжат.

Владата во Атина, исто така, побарала од своите конзули во Македонија да изготват извештаи за можната гранична линија, која би се барала во преговорите со Србите. Грчкиот конзул во Солун, Докос, изготвил една поопширна анализа во која ги опфаќа и оние делови на Македонија кои не биле под негова јурисдикција. Според него, Србите отвориле конзулат во Солун, иако во градот и околината немало српско население⁹. Активностите на Србите, нагласува Докос, најмногу се концентрирани во реоните северно од Битола, посебно околу Кичево, Дебар и Охрид. Тоа не значи непостоење на

⁸ ΑΥΕ/Β', 1892, Πρεσβιας Βουκουρεστιον+Βελιγραδον, α. 27, εν Βελιγραδι, 20 Ιανουαριου 1892.

⁹ ΑΥΕ/Β', 1892, Πρεσβιας Κωνσταντινοπολι, α. 60, Θεσσαλονικη, 19 Φεβρουαριου 1892.

активности и јужно од Битола. Така, Србите отвориле книжарница во Воден и истата е контролирана од страна на српскиот конзул во Битола. Грчкиот конзул во Солун повикува на внимателност во однос на македонското прашање со цел да не бидат изневерени грчките надежи. Правејќи опширна анализа на српската позиција во поголемиот дел од Македонија, тој го дава своето мислење за линијата на разграничување, која требала да почне од Струга и да се движи северно од Битола, оставајќи го Прилеп на Србите, а Мариово на Грците, оттука да продолжи кон Демир Капија, при што малите места Кавадарци и Неготино би ги добиле Србите, но затоа пак Струмица, Мелник и Неврокоп морале да останат во грчката зона¹⁰. Воочливо е скоро целосното поклопување на линијата на Докос со онаа која била усвоена во Атина на почетокот на осумдесеттите години на XIX век. За разлика од неговиот став околу линијата на разграничување, грчкиот конзул во Скопје бил многу порадикален. Имено, Пападопулос и советува на владата во Атина, во преговорите со Србите, да се бара граница на Шар планина¹¹. Овој негов став потсетувал на грчките аспирации пред Голеата источна криза (1875-1881 г.) кога многумина во Грција сметале дека цела Македонија е грчка. Својот став Пападопулос го правдал со стратегискиот интерес на Грција и политички и трговски. Сега некако е појасно и неговото не многу пријателско однесување кон српската пропаганда во Скопје. Тој бил и тема на разговор на службеникот во грчкото министерство за надворешни работи, Разис и српскиот пратеник во Атина, кој се жалел на однесувањето на Пападопулос. Разис не ја негирал можноста од претерување на грчкиот конзул во Скопје, но во отсуство на министерот Мелетопулос, тој не можел да даде никакви ветувања¹². Многу брзо ќе дојде до средба помеѓу грчкиот министер за надворешни работи и Ѓорѓевиќ, на која Мелетопулос ќе го правда својот конзул во Скопје со неговата немоќ кога се работи за прашања кои зависат од Патријаршијата и интересите на тамошната грко-влашка заедница¹³. Мелетопулос не заборавил да ја нагласи поголемата бројност на патријаршиската општина која имала 150, додека Србите вкупно

¹⁰ Исто.

¹¹ АУЕ/В', 1892, Πρεσβιας Κωνσταντινουπολι, α. 59, Σκοπια, 14 μαρτιου 1892.

¹² В. Ѓорѓевиќ, Србија и Грчка, с. 156-157.

¹³ Исто, с. 168. (Според грчкиот историчар Евангелос Кофос, односот на Грција кон српските барања не бил лимитиран само од атинските кругови и Патријаршијата, туку и од манифестациите на, како што вели, малите грчки заедници во Северна Македонија или пак од водствата на истите заедници. Нивниот однос и борбата околу контролата на образовните и црковните институции, според Кофос била остра заради стравот од исчезнување на тие мали заедници. Според неговото мислење, градењето на училишните згради и на црк-

имале 10 до 15 семејства. Сепак тој ветил праќање на инструкции до Пападопулос за „попомирлив однос кон Србите“¹⁴.

Во Грција било традиција разни здруженија или пак личности кои не биле секогаш блиски до владата да се занимаваат со грчките национални аспирации и да водат разговори на таа тема со преставници на странските мисии во Атина. За оваа традиција сведок бил и Ѓорѓевиќ. Тој се сретнал со ректорот на атинскиот универзитет, Павлос Јоанос, кој бил родум од Македонија. Во разговорот со српскиот пратеник Јоанос ја нагласил потребата од постигнување на спогодба помеѓу Атина и Белград, при што ја оставил отоврена можноста Битола да потпадне во српската интерсна зона¹⁵. Ѓорѓевиќ, како еден искусен дипломат не сакал да навлегува во подетални разговори со ректорот и во својот одговор преговорите ги оставил на официјалните лица. Во крајна линија, тој не можел ништо да очекува од разговор со еден човек, кој немал поголемо влијание во грчкиот политички живот. Од друга страна, можеби тезите кои ги изнел Јоанос биле и пробен балон на грчката дипломатија.

На почетокот на јуни 1892 година во Атина доаѓа до промена на власта и враќање на Трикупис на чело на владиниот кабинет. Трикупис уште на почетокот сакал да покаже активност во поглед на надворешната политика, бидејќи, според неговото уверување, не смеело да се губи време.

Доаѓањето на Трикупис на чело на грчката влада создало поволни услови во кои можело да се разговара за главната цел на мисијата на Ѓорѓевиќ во Атина, а таа била склучување на спогодба за интересните сфери во Македонија¹⁶. Надежите за конечниот договор, како што видовме, биле големи, а една од целите била „да ја пропагираат идејата дека во Македонија постојат само Срби и Грци“¹⁷. Меѓутоа, разговорите ќе покажат колку желбите биле нереални, а всушност тоа била реалноста. Тоа се видело уште на првата средба на Драгумис, новиот грчки министер за надворешни работи, со Ѓорѓевиќ. Имено, Драгумис се согласил со потребата за конечно спогодување за Македонија, но истовремено изразил сомнеж за користа на спогодбата, бидејќи нејзиното спроведување зависело и од Патри-

вите било финансирано со донации на влијателни Грци, а тоа претставувало голема пречка за трансфер на истите на Србите, дури и ако Патријаршијата или пак грчката влада инсистирале на тоа. – E. Kofos, Greek-serbian relations and the question of Macedonia 1879-1886, Greek-Serbian cooperation 1830-1908, Belgrade, 1982, p. 100).

¹⁴ В. Ѓорѓевиќ, Србија и Грчка, с. 169.

¹⁵ Исто, с. 179.

¹⁶ С. Терзиќ, Србија и Грчка 1856-1903, Београд, 1992 с. 334.

¹⁷ L. S. Stavrianos, The Balkans since 1453, New York, 1959, p. 552.

јаршијата¹⁸. Драгумис бил сосема во право, но исто така не може да се одбегне и фактот за влијанието на атинската влада врз Патријаршијата, иако не секогаш нивните односи биле на завидно ниво. Друг показател за сериозноста на разликите помеѓу двете земји во Македонија било континуираното грчко-српско недоразбирање во Скопје. За таа цел Ѓорѓевиќ подготвил еден меморандум во кој патријаршискиот митрополит Методиј бил обвинет за дела кои отварале простор за делување на егзархискиот владика, Максим. Во поглед на скопското прашање Трикупис, при нивната средба, го упатил Ѓорѓевиќ да се разговара со Драгумис¹⁹. На средбата со српскиот пратеник, грчкиот министер за надворешни работи како одговор на српските поплаки од делувањето на грчкиот конзул во Скопје, кое според српските толкувања, било во нивната сфера на интереси, одговорил со можноста за изнесување на многу поплаки во однос на делувањето на српскиот конзул во Битола, која според грчките видувања, била во грчката сфера. Ова покажува дека уште пред почетокот на официјалните преговори за одредување на линијат за разграничување на интересните сфери од Атина е даден сигнал за Битола. Поточно овој македонски град не можел да биде предмет на пазарење со Србите. Драгумис ја истаканал потребата двете страни да се договорат за границата во Македонија, доколку Србите сакаат да ја имаат подршката на Патријаршијата. Со овој став грчкиот министер за надворешни работи на некој начин го потврдува влијанието на Атина врз Патријаршијата, но и го негира претходно даденото тврдење околу иднината на договорот за Македонија, кој зависел и од однесувањето на Патријаршијата.

Недоразбирањата и очигледните разлики помеѓу двете страни не биле пречка за почеток на преговорите. На 23 август 1892 година се одржала првата средба помеѓу Драгумис и Ѓорѓевиќ на која официјално се разговарало за одредување на границата на интересните сфери во Македонија. Драгумис претставил една карта на Балканот, која според српските видувања била најшовинистичка²⁰. Грчкиот министер не кажал ништо ново, освен што ја повторил старата линија на грчките аспирации во Македонија, според која Битола, Струмица, Мелник и Неврокоп морале да останат во грчката зона, но во прашање бил и Прилеп²¹. На овој грчки потег Ѓорѓевиќ логично реагирал со констатација за неможноста од постигнување на договор,

¹⁸ В. Ѓорѓевиќ, Србија и Грчка, с. 196.

¹⁹ Исто, с. 204.

²⁰ Исто, с. 210.

²¹ Исто, с. 211.

доколку Грците инсистираат на таа линија. Меѓутоа, Драгумис, по се изгледа добро подготвен од анализите на грчките дипломати, му дал едно многу интересно објаснување на својот српски собеседник, според кое, во Битола немало многу Грци, Срби или пак Бугари, но затоа имало многу Власи, кои нели, според грчките гледишта, имале грчка свест, иако говореле влашки. И не само тоа. Грчкиот министер имал добро подготвена агенда и прашања. Драгумис го прашал српскиот пратеник дали Белград би го повлекол својот конзул од Битола, бидејќи многу ги наљутил Грците, притоа нудејќи помош кај Патријаршијата, како компензација. Меѓутоа тоа не било крај на грчките барања. Струмица, според исказите на грчкиот министер била „булеварот на Серес“²² и доколку Србите претендираат на овој град, тогаш имале аспирации и кон Серес.

Може да се забележи, без анализа, колкави биле разликите помеѓу двете држави по однос на одредување на линијата на интересните сфери во Македонија. Резултатите од првата средба на двајцата преговарачи се демант на претераниот оптимизам за можноста од постигнување на брз договор помеѓу двете земји. Навистина разликите нема да бидат пречка за продолжување на преговорите, но исто така тие не биле пречка ниту за нивното почнување. Така во продолжни на дијалогот Драгумис и Ѓорѓевиќ се сретнале и на 5 ноември, но целта на разговорот не била да се одреди линијата, туку како да се продолжат разговорите, бидејќи грчкиот министер инсистирал на разрешница на политичките борби во Србија пред изборите. Ѓорѓевиќ на оваа забелешка на шефот на грчката дипломатија потсетил дека би било добро грчката влада да ја расчисти финансиската состојба на земјата. Поточно, двајцата повеќе се расправале отколку што преговарале. Меѓутоа тоа бил логичен дел од тактиката на двајцата собеседници, покажувајќи кој е во подобра позиција.

При крајот на 1892 година продолжиле преговорите помеѓу Драгумис и Ѓорѓевиќ. Сега српскиот пратеник му приложил една карта на шефот на грчката дипломатија, која се однесувала на можната гранична линија на сферите на интерес на двете држави во Македонија²³. Картата всушност била одговор на онаа на грчкиот министер од првиот состанок. Таа воопшто нема да му се допадне на грчкиот министер, а како и би му се допаднала кога истата не одоговарала на грчките интереси. Драгумис бил изненаден од српските аспирации, барем така се однесувал. Според него, истата не била напра-

²² Исто, с. 212.

²³ Исто, с. 245.

вена врз база на етнографијата, бидејќи во српската зона бил вклучен и Костур. Одговорот на Ѓорѓевиќ бил уште понепријатен за грчкиот министер. Имено, според Ѓорѓевиќ, Грците го барале и Прилеп, но, српскиот претставник истакнал дека српските барања не се темелат на историјата, бидејќи тогаш би го побарале и Солун. Драгумис, не можел да остане индиферентен на однесувањето на српскиот пратеник и реплицирал со тврдење дека Србите тоа и го прават со отворањето на нивни училишта во градот²⁴. Разговорот наместо да стане процес на преговарање за одредување на линијата за разграничување на интересните сфери повторно се претворил во расправија помеѓу двајцата преговарачи во која се споменувале разни економски и политички интереси на двете земји во Македонија, особено во Солун. Грчкиот министер дури при крајот, му предложил на српскиот пратеник склучување на трговски договор помеѓу двете држави „како Солун да е во српски раце“²⁵. Интересно е што Драгумис се однесувал како Солун веќе да е во грчки раце, па можел да дава големи економски концесии на Србија. Како и да е, и овој разговор ја покажал невозможноста од усогласување на аспирациите на двете држави во Македонија, нешто што уште пред почетокот на преговорите било очигледно. Доколку договорот можел лесно да се постигне, тогаш немало да има поплаки на однесувањето на грчкиот конзул во Скопје или пак на однесувањето на српскиот конзул во Битола. Овој разговор не значел и крај на преговорите, иако на 19 јануари 1893 година грчката влада официјално ги отфрла српските предлози²⁶. Сепак крајот на веќе неуспешните преговори се насирал. Тоа може да се види и од ставот грчкиот пратеник во Цариград во Цариград, Маврокордатос, кој во еден свој извештај да министерството за надворешни работи констатирал непостоење на можност за договор со Србите по македонското прашање²⁷. Тој имал искуство од неговите разговори со Новаковиќ. Затоа може да се верува на констатацијата на грчкиот пратеник во Цариград.

По извесно чекање, Драгумис во март 1893 година му предложил на Ѓорѓевиќ да продолжат со разговорите, без притоа да најави отстапки од грчките барања, кои тој му ги изложил на српскиот пратеник во 1892 година, кој од своја страна се обврзал само да и го сооп-

²⁴ Исто, с. 246.

²⁵ Исто, с. 249.

²⁶ Driault et Lheritier, Histoire diplomatique de la Grece moderne de 1821 a nous jour, t. IV, Paris, 1926, p. 192.

²⁷ АУЕ/В', 1893, Пресвια Κωνσταντινουπολι, α. 61 Κωνσταντινουπολι, 19 Ιανουαριου 1893.

шти на белградската влада барањето на грчкиот министер²⁸. Тоа бил и последниот обид за постигнување на некакоков договор за поделба на Македонија на интересни сфери. Така завршуваат преговорите помеѓу овие двајца дипломати. Ѓорѓевиќ останал во Атина уште извесен период, но нема да има позначајни активности во поглед на договор помеѓу двете држави за одредување на линијата за разграничување на интересните сфери во Македонија.

Атина не успеала да постигне договор со Србија околу разграничувањето на интересните сфери на двете држави во Македонија. Уште пред почетокот на преговорите, со оглед и на искуството од претходниот период²⁹, беше јасно дека тешко може да дојде до постигнување на договор. Меѓутоа, чуди непопустливоста на грчката влада во преговорите со оглед на уверувањето кое почнало да се јавува кај одредени нејзини претставници на чело со самиот премиер. Имено, во разговорите со некои претставници на големите сили, а посебно со британскиот, премиерот Трикупис и министерот за надворешни работи, Драгумис, оставиле впечаток дека биле перфектно свесни за се послабата позоција на елинизмот во Македонија³⁰. Нивниот однос во поглед на Македонија не бил дипломатски блеф, бидејќи Трикупис при својата посета на Софија во јуни 1891 година му ја призна се послабата позиција на грчката пропаганда на тамошниот британски конзул.

(Рецензент: *проф. д-р Ванчо Ѓорѓиев*)

²⁸ В. Ѓорѓевиќ, Србија и Грчка, с. 262

²⁹ Грција и Србија во 1867 година постигнале договор за сојуз, но во истиот не била пред-видена поделба на Македонија. Во текот на Големата источна криза 1875-1881 г, како и при кризата околу Источна Румелија во 1885 г., исто така имало обиди за договор без резултат. Веќе беа споменати и разговорите меѓу Новаковиќ и Мврокордатос.

³⁰ ДАРМ, м-155, Egerton-Earl of Rosebery, Athens, 23 May 1893, FO 32/647

Dalibor JOVANOVSKI

**FRIENDLY NEGOTIATIONS WITHOUT
OUTCOMES-SERBIAN-GREEK ATTEMPT FOR
DIVIDING MACEDONIA ON SPHERE OF INTERESTS
1892/1893**

SUMMARY

The main aim of this supplement is to show the attempt of Greece and Serbia to achieve agreement about dividing Macedonia on the sphere of interests during the period of 1892 to 1893. The Serbian government send its experienced diplomat Vladan Djordjevic in Athens with the task to negotiate with the greek government the possibility for division of Macedonia on the sphere of interest. Although both side belived that there were no serious disputes between them about Macedonia, the negotiations failed. It is veru easy to conclude that both side had a very different aspirations and views about Macedonia which made any possibility for agreement almost impossible.